

Vlaams
Parlement

ingediend op **824** (2020-2021) – Nr. 2
15 juni 2021 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Cathy Coudyser, Orry Van de Wauwer en Katia Segers

over het ontwerp van decreet

tot wijziging van het decreet van 20 december 2013
betreffende de Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Elisabeth Meuleman.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele, Manuela Van Werde;
Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sloomans;
Karin Brouwers, Orry Van de Wauwer;
Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose;
Elisabeth Meuleman, Jeremie Vaneeckhout;
Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Kerkels, Philippe Muylers, Kris Van Dijck, Karl Vanlouwe;
Immanuel De Reuse, Jan Laeremans, Ilse Malfroot;
Maaïke De Rudder, Tinne Rombouts;
Els Ampe, Bart Tommelein;
Björn Rzoska, Tine Van den Brande;
Katia Segers.

Toegevoegde leden:

Tom De Meester.

Documenten in het dossier:

- 824** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- Nr. 1-Addendum: Addendum bij het ontwerp van decreet

INHOUD

I.	Algemene bespreking	4
1.	Toelichting	4
2.	Bespreking in de commissie	5
2.1.	Katia Segers	5
2.2.	Stephanie D'Hose	6
2.3.	Filip Brusselmans.....	6
2.4.	Karin Brouwers.....	7
2.5.	Marius Meremans.....	7
2.6.	Elisabeth Meuleman	8
2.7.	Minister-president Jan Jambon	8
II.	Artikelsgewijze bespreking en stemming.....	8
III.	Eindstemming	9
	Gebruikte afkortingen.....	10

Op donderdag 10 juni 2021 behandelde de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 20 december 2013 betreffende de Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap.

(Deze commissievergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

I. Algemene bespreking

1. Toelichting

Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, herinnert aan de lange traditie van de Vlaamse Gemeenschap om eigen Cultuurprijzen uit te reiken. Vandaag zijn ze gekend als Ultimas. De Vlaamse Gemeenschap geeft daarmee een expliciete blijk van erkenning aan de laureaten. De Cultuurprijzen vormen een stimulans voor de sector. Ze weerspiegelen de beleidsopties en de inhoudelijke lijnen van het Vlaamse cultuurbeleid. Daarnaast vervullen de Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap een maatschappelijke functie door hun zeggingskracht voor de media en hun betekenis voor een publiek. Ze vormen daarom een communicatiemiddel van en over een culturele sector of deelsector, en van en over het Vlaamse cultuurbeleid als geheel.

De toekenning van de Vlaamse Cultuurprijzen wordt geregeld door het decreet van 20 december 2013 betreffende de Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap. Minister-president Jan Jambon wil nu de uitreiking van de Ultimas met een upgrade laten doorgroeien tot een niveau met nog hoger aanzien, nog meer bereik en een nog grotere naambekendheid. Daarbij hoort dan ook een wervelende uitreiking. De uitreiking van 2021 was een eerste stap in die richting, met inderdaad een wervelende show in een uniek decor. Jammer genoeg gebeurde dit noodgedwongen zonder publiek, maar wel met een televisie-uitzending op VRT NU. Ook op dat vlak ziet de minister-president nog meer mogelijkheden voor de toekomst. De voorliggende upgrade houdt echter ook in dat de regering de Ultimas zelf naar een hoger niveau tilt.

Daartoe laat de minister-president de categorieën kritisch herbekijken. Ze moeten een zeer duidelijke positionering betekenen ten aanzien van het Vlaamse cultuurbeleid. Er moet oog zijn voor innovatie en nieuwe trends. De prijzen moeten meer facetten van het Vlaamse cultuurbeleid belichten. Jan Jambon beoogt om een breder publiek in aanraking te laten komen met verschillende cultuurdisciplines. Elke uitreiking van de Ultimas moet het ruime publiek een positieve boodschap brengen over de cultuursector. Er hoeven dus niet elke keer tomaten door de lucht te vliegen, schertst de minister-president.

Hij deelt mee dat er drie nieuwe prijzen in het leven worden geroepen, namelijk de Publieksprijs, de Cultuurprijs voor Opkomend Talent en de Cultuurprijs voor Digitale Kunst.

De Publieksprijs is erop gericht om personen of organisaties te belonen die moeilijk in andere categorieën ondergebracht kunnen worden, maar wel bij de bredere bevolking bekendheid genieten. In eerste instantie denkt de spreker aan exposities, spektakelevents, lichtshows, festivals, city events, tentoonstellingen en musicals. Dit alles draagt bij tot de verbreding van cultuur en komt dus in aanmerking voor deze nieuwe categorie. Niet een vakjury, maar het publiek zal de laureaat kunnen kiezen door middel van een votingsysteem dat wordt georganiseerd in samenwerking met de mediapartners.

De Cultuurprijs voor Opkomend Talent dient om beloftevol talent dat de neus aan het venster steekt, in de kijker te zetten.

De derde nieuwe prijs, de Cultuurprijs voor Digitale Kunst, focust op alle vormen van kunst waaraan digitale technieken te pas komen. Voorbeelden zijn animatie, elektronische kunst, interactieve kunst, videokunst, virtual reality, augmented reality enzovoort.

Naast de introductie van drie totaal nieuwe prijzen, wil de regering ook enkele wijzigingen aanbrengen aan bestaande categorieën. Vormgeving en Architectuur alterneerden in het verleden nog als aparte categorieën, maar worden nu samen-gevoegd tot één Cultuurprijs voor Architectuur en Toegepaste Kunsten. Daarmee heeft de regering gevolg gegeven aan het advies van de SARC. Ook voor het roerende en immateriële erfgoed komt er voortaan een eengemaakte prijs. De categorie Film wordt aangepast naar Film en Visuele Media, waardoor ook tv-series, documentaires, reportages, tv-formats en dergelijke in aanmerking komen voor een Ultima.

Momenteel worden er al enkele prijzen alternerend uitgereikt, vooral vanuit het oogpunt dat de spoeling soms dun is en dat een tweejaarlijkse uitreiking die sector ook meer in de verf kan zetten. Zo werd de prijs voor het circus gealterneerd met de prijs voor het lokale cultuurbeleid. Het ontwerp van decreet strekt echter tot de schrapping van die laatste categorie. Gezien de verregaande autonomie die ze aan de lokale besturen verleent, acht de Vlaamse Regering die categorie nu minder opportuun. Voortaan zal ze Circus laten alterneren met Cultureel Ondernemerschap. Ook de twee nieuwe categorieën Opkomend Talent en Digitale Kunst zal ze laten alterneren.

Tot slot geeft de spreker het overzicht van alle Cultuurprijzen in het voorliggende ontwerp van decreet, zoals opgesomd in artikel 2:

- Algemene Culturele Verdienste;
- Amateurkunsten;
- Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk;
- Letteren;
- Architectuur en Toegepaste Kunsten;
- Podiumkunsten;
- Film en Visuele Media;
- Muziek;
- Beeldende Kunst;
- Roerend Erfgoed en Immaterieel Erfgoed;
- Cultureel Ondernemerschap, alternerend met Circus;
- Digitale Kunst, alternerend met Opkomend Talent;
- Publieksprijzen.

2. Bespreking in de commissie

2.1. Katia Segers

Katia Segers waardeert de aandacht van de minister-president voor dit kleine decreet, dat voor de culturele sector echter van enig belang is. Ook de SARC heeft er de nodige aandacht aan gewijd en zeer zinvolle opmerkingen over gemaakt. De Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap kennen een lange voorgeschiedenis. Vroeger had elk steunpunt een eigen prijs voor zijn sector. Voormalig minister Joke Schauvliege heeft die dan gebundeld en omgevormd tot Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap. Haar intentie was om de hele sector voor het voetlicht te plaatsen en de prijzen toegankelijker te maken. De SARC merkt op dat die doelstelling de jongste jaren wat ondergesneeuwd is geraakt. Daaraan zal een VRT-uitzending zoals die van de recentste editie, waarnaar ook de minister-president

heeft verwezen, wel enigszins tegemoetkomen, zeker als er in de toekomst ook weer publiek welkom is.

Hoe dan ook vindt het commissielid het nuttig om het concept en de algemene aanpak nog eens te bekijken. Wel zou de SARC het een goede zaak gevonden hebben mocht de indeling in categorieën meer aan het culturele ecosysteem en de huidige werking van de sector zijn ontsproten. Maar de keuzes zijn wat ze zijn, bijvoorbeeld om vormgeving en architectuur in één prijs onder te brengen, terwijl ze zichzelf als aparte sectoren zien. Een ander SARC-voorstel hield het omdopen van Digitale Kunst naar Digitale Cultuur in, wat de scope aanzienlijk zou verbreden.

Net als de SARC betreurt Katia Segers de afschaffing van de categorie Lokaal Cultuurbeleid. Het lokale cultuurbeleid krijgt immers een belangrijke opsteker met deze Vlaamse prijs. Voor een cultuurschepen is het een mooie incentive. Zelf heeft Katia Segers als schepen van Cultuur mogen ervaren hoe Liedekerke in 2013 tot Toneelgemeente is uitgeroepen. Samen met de lokale amateurgezelschappen vormde ze op de uitreiking in Gent een fiere delegatie. Ze betreurt dat een dergelijke mogelijkheid nu verdwijnt. Het is haar voornaamste kritiek op het voorliggende ontwerp van decreet.

Voorts heeft de SARC ook opgeroepen om over de jurering na te denken. Dat zal in de uitvoering van het decreet zeker moeten gebeuren, besluit het commissielid.

Nadat ook de hieronder weergegeven commissieleden het woord hebben gevoerd, kondigt Katia Segers namens Vooruit ten slotte een onthouding aan. Ze motiveert die met het gebrek aan voorafgaande afstemming met de sector, en de afschaffing van de prijs voor lokaal cultuurbeleid, waarmee Vlaanderen de aandacht daarvoor loslaat. Ze betreurt dit, aangezien ze voor het overige graag het ontwerp van decreet had gesteund.

2.2. Stephanie D'Hose

Stephanie D'Hose dankt de minister-president voor het voorliggende ontwerp van decreet, dat ze kan appreciëren. Het commissielid heeft een bijzondere band met de Ultimas. Zolang de Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap elk op een aparte avond werden uitgereikt, oogstten ze weinig persbelangstelling. De oprichting van de Ultimas heeft die tendens helemaal gekeerd. Net als de MIA's zijn de Ultimas een naam als een klok voor de cultuursector en het ruime publiek.

Stephanie D'Hose hoopt dat het aantal prijzen – dertien – geen ongeluk zal brengen. Het komt er hoe dan ook op aan het amalgaam aan prijzen beperkt te houden. De scope zou verloren gaan als er op een dergelijke avond prijzen zouden moeten gaan naar elke sector, tot de allerkleinste niche toe. In die zin vindt het commissielid het een goed idee om bepaalde prijzen te laten alterneren.

In het verleden was er samenwerking met Publiq met het oog op de BILL Award voor jongeren. Blijft de BILL Award behouden of zal deze prijs in het grotere geheel opgaan?

2.3. Filip Brusselmans

Ook *Filip Brusselmans* heeft waardering voor het werk dat in dit ontwerp van decreet is gestoken. Het commissielid grapt dat door de Ultimas in 2021 digitaal te laten plaatsvinden, er helaas geen tomatenfeest van is kunnen komen. Hij heeft de digitale uitreiking gevolgd. Hem is opgevallen dat de jurering op zijn minst een debat verdient, aangezien hij bij sommige beslissingen toch wel vraagtekens heeft. Alle laureaten lijken uit dezelfde hoek te komen, wat vragen doet rijzen bij de evenwichtigheid van de jurering.

Aan het principe van de Ultimas doet dat echter niets af. Op de voorliggende wijzigingen heeft Filip Brusselmans dan ook weinig aan te merken, behalve dat hij net als de SARC vindt dat er toch eens naar de nieuwe Publieksprijs moet worden gekeken. Zelf zou hij onder een publieksprijs iets anders verstaan dan wat het voorliggende ontwerp van decreet ermee bedoelt. Maar dat wordt een zaak voor de uitvoering. Bij de stemming over het ontwerp van decreet wil Vlaams Belang daar niet moeilijk over doen.

2.4. Karin Brouwers

CD&V zal het ontwerp van decreet goedkeuren, kondigt *Karin Brouwers* aan, maar de fractie heeft nog enkele vragen. Het SARC-advies was aan de kritische kant. Misschien is het enigszins jammer dat aan het ontwerp van decreet geen grondige evaluatie en overleg met de sector is voorafgegaan, oppert het commissielid. "Het is raadzaam de traditie om disciplinaire onderscheidingen uit te reiken niet te laten verdringen door nieuwe soorten hybride prijzen die de specificiteit van disciplines dreigt te overschaduwen. De huidige aanpassingsoefening moet volgens de SARC voorafgegaan worden door een grondige denkoefening", citeert Karin Brouwers uit het SARC-advies bij het ontwerp van decreet. Aangezien ze in de memorie van toelichting geen antwoord van de Vlaamse Regering terugvindt op die kritiek, vraagt ze aan de minister-president om er in de commissie op te antwoorden.

Het gaat hier per slot van rekening om 'Vlaamse staatsprijzen'. Ze devalueren door er voortdurend aan te sleutelen, zou Karin Brouwers geen goede zaak vinden, al erkent het commissielid het belang van nieuwe categorieën op tijd en stond.

De voorgestelde aanpassingen behelzen zeker verbeteringen. De filmcategorie uitbreiden naar visuele media getuigt van het toenemende belang van die laatste. Bij de nieuwe categorie Digitale Kunst heeft Karin Brouwers wel vragen. Welke criteria zullen daarvoor gelden? Voor de prijs in de categorie Visuele Media zullen nu ook documentaires, tv-series en dergelijke in aanmerking komen, waardoor naast verschillen ook wel overlappings met Digitale Kunst aanwezig kunnen zijn. In die categorie worden videokunst en animatie specifiek vermeld. Welke lijn tussen deze categorieën heeft de minister-president voor ogen?

Over de nieuwe Publieksprijs heeft de Raad van State opgemerkt dat het publiek deze zal moeten toekennen, dus geen vakjury. Het benieuwt CD&V hoe dit in zijn werk zal gaan en zal worden gemonitord. Karin Brouwers ziet geen behoefte aan poppolls en televotings, en hoopt dat de Publieksprijs niet zal ontaarden in Eurosongachtige toestanden. Welke concrete organisatie heeft de minister-president voor ogen?

2.5. Marius Meremans

Marius Meremans heeft begrip voor de stelling van Karin Brouwers dat een publieksprijs goed onderbouwd moet zijn, maar hecht er wel veel belang aan dat er een link blijft bestaan met een ruimer publiek. Niet alles hoeft even highbrow te zijn.

Katia Segers betreurt de afschaffing van een prijs voor lokaal cultuurbeleid. Maar ook de laureaten van de prijs voor Sociaal-Cultureel Werk, zoals Enchanté, zijn lokale actoren. Marius Meremans vindt het beter dat de lokale cultuurspelers net als de groten kunnen meedingen voor de Vlaamse prijzen. Het zou hun belang alleen vergroten. Sociaal-cultureel werk gaat in de praktijk zelfs altijd om cultuurbeleid met een lokale basis.

Wijzigingen invoeren vergt sowieso de nodige tijd en evaluatie. Elk jaar wijzigen is dan ook niet de bedoeling, maar het voorliggende ontwerp van decreet vindt Marius Meremans een stap in de goede richting, om op voort te bouwen.

2.6. Elisabeth Meuleman

Elisabeth Meuleman kondigt de onthouding van Groen aan. De fractie vindt de afschaffing van een prijs voor lokaal cultuurbeleid daarvoor belangwekkend genoeg, ook symbolisch. Over de betrokkenheid van Vlaanderen bij het lokale cultuurbeleid zijn in de commissie al vaak debatten gevoerd, zelfs nog heel recent. Dit ontwerp van decreet kan gelezen worden als een verdere terugtrekking van Vlaanderen, een verdere afbouw van die betrokkenheid. Groen zou het een vorm van appreciatie vinden om lokaal cultuurbeleid heel expliciet in de verf te zetten. Er zijn heel mooie voorbeelden denkbaar van extra aandacht en extra dynamiek die zo zouden kunnen worden gegenereerd op het lokale niveau. De maatregel lijkt misschien een detail, maar vormt een element in een hele reeks maatregelen en discussies die al zijn gevoerd. Vandaar de onthouding van Groen.

2.7. Minister-president Jan Jambon

Minister-president Jan Jambon kan begrip opbrengen voor de gevoeligheid met betrekking tot het lokale cultuurbeleid. Maar soms zijn er keuzes nodig, en deze keuze ligt in de lijn van de vroegere beslissingen.

De jurering zal worden geregeld met uitvoeringsbesluiten. De minister-president is bereid ernaar te kijken. Tot op heden gaat het om neutrale en onafhankelijke jury's en is de winnaar van het vorige jaar steeds voorzitter van de jury in dezelfde categorie voor het huidige jaar.

Stephanie D'Hose had het over dertien als ongeluksgetal, wat de minister-president eraan herinnert dat Antwerpsupporters het steeds hebben over '12+1', aangezien 13 het stamnummer is van Beerschot. Ook hier gaat het eigenlijk om twaalf plus één prijzen: twaalf prijzen vanwege de jury en één vanwege het publiek. Daarmee is het vermaledijde dertien vermeden.

De BILL Awards zullen in de Publieksprijs worden geïntegreerd.

De Publieksprijs behelst een samenwerking met de mediapartners en wordt toegekend op basis van een – al dan niet digitaal – votingsysteem. Vaststaat dat ook het publiek in de zaal kan meestemmen. Daarmee lijkt het misschien, zoals Karin Brouwers vreest, een beetje op Eurosong. Hoe dan ook kan iedereen meebeslissen over deze prijs.

Karin Brouwers heeft een fragment uit het SARC-advies voorgelezen over de specificiteit van disciplines. De minister-president ziet echter niet hoe een publieksprijs, die er gewoon extra bij komt, iets zou afdoen aan de twaalf andere prijzen die wel specifiek op sectoren zijn gericht.

De criteria zijn een zaak van de jury's.

Wat het onderscheid tussen de visuele media en de digitale kunsten betreft, zal er wel een zekere overlapping zijn. Men kan alleszins afbakenen wat digitaal tot stand is gekomen. In de audiovisuele sector worden bepaalde zaken ook niet-digitaal geproduceerd. Het is aan de jury's om daarover te beslissen.

II. Artikelsgewijze bespreking en stemming

Artikel 1 tot en met 3

Artikel 1 tot en met 3 worden aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

III. Eindstemming

Het ontwerp van decreet wordt aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

Elisabeth MEULEMAN,
voorzitter

Cathy COUDYSER
Orry VAN DE WAUWER
Katia SEGERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

MIA	Music Industry Award
SARC	Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (= Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media)
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie